

NOTITIES OVER DE DISCUSSIE BETREFFENDE DE INLEIDING VAN J. A. BURGGRAAFF

door Drs. W. N. Meijer

„Inperking van de diversiteit in behandelingswijzen” was één van de wensen, die Burggraaff uitte in zijn inleiding voor de studiedagen 1975 van het Limperg Instituut. Hij doelde hierbij op de behandeling van jaarrekening-componenten. Had hij bedoeld op de wijze, waarop de deelnemers aan de studiedagen de materie zouden behandelen tijdens de groeps- en paneldiscussies, die op de inleiding volgden, dan was deze wens direct al een zeer vrome gebleken. Het was ook niet anders te verwachten: een inleiding met 22 stellingen plus 12 enquêtevragen (reeds beantwoord door 14 wetenschappelijke instellingen) met op de achtergrond 9 computermodellen, in bijna 4 uur te behandelen door 20 discussiegroepen, dat alles zou wel geen uniforme rapportering opleveren. Volstaan moet dan ook worden met een aantal opmerkingen, die naar aanleiding van het betoog van Burggraaff in de groepen werden gemaakt en in de paneldiscussie onder leiding van Bak en Schoonderbeek naar voren werden gebracht.

1 De vraag wordt gesteld, of wij met de thans gangbare jaarverslaggeving wel op de goede weg zijn. Zijn de belanghebbenden niet voornamelijk geïnteresseerd in de overlevingskansen van een onderneming en zijn voor de beoordeling daarvan niet geheel andere gegevens noodzakelijk? Zijn de mogelijkheden om gegevens te verstrekken ten behoeve van toekomstverwachtingen niet belangrijker dan discussies over algemene versus specifieke koopkrachtcorrecties?

Burggraaff erkent, dat er een grote verscheidenheid aan informatiebehoeften bestaat en dat de jaarrekening voor het vervullen van veel van die behoeften geen geschikt document is. Overlevingskansen en toekomstverwachtingen zijn interessant, maar worden niet in de jaarrekening aan de orde gesteld. We moeten aan de jaarrekening geen andere eisen stellen dan de wet voorschrijft.

In de hierop volgende discussie wordt door Bak de wet als referentiekader voor de wetenschap niet interessant geacht. Anderzijds wordt echter opgemerkt, dat achter de wetsbepalingen verscholen ligt, dat aan de onderneming een hoeveelheid vermogen en werkgelegenheid is gedelegeerd, waarover verantwoording moet worden afgelegd. Daaruit volgt, dat de jaarrekening verslag moet uitbrengen van wat in het verleden is gebeurd. Toekomstinformatie moet elders een plaats vinden.

2 Veel belangstelling bestaat in de discussiegroepen voor de mogelijkheid om op een overzichtelijke wijze de resultaten te presenteren, berekend volgens méér dan één waardegrondslag. Voor dat doel is een cijferopstelling gecreëerd in een discussiestuk, dat in 1974 door een N.I.v.R.A.-werkgroep werd geschreven voor een gesprek tussen vertegenwoordigers van de Engelse en Nederlandse accountantsorganisaties over de Engelse Exposure Draft inzake Inflation Accounting. Deze opstelling luidt als volgt:

Operating profit on Replacement Value Accounting basis	a
Add: Increase of value of stocks and fixed assets, insofar as realized in the reporting period	<u>b</u>
Operating profit on historic-cost basis	c
Add/deduct: Increase/decrease of revaluation account as far as unrealized	<u>d</u>
Increase of equity, excluding dividend, on historic-cost basis as shown by the accounts	e
Equity shown in prior year's balance sheet or in current year's pounds (apply Retail Prices Index)	f <u>g</u>
Increase needed	<u>h</u>
Surplus/deficit	<u>i</u>

Burggraaff wijst er nog op, dat deze opstelling als een aanvullende staat is bedoeld, die de resultatenrekening niet kan vervangen.

3 Burggraaff stelt, dat de verslaglegging eerlijk moet zijn tegenover de bedrijfsleiding. Zij moet in de verstrekte informatie de neerslag van haar beleid kunnen herkennen. Als dit beleid erop gericht is, te profiteren van prijsfluctuaties, dan mag zij in haar winstbepaling daar rekening mee houden. Het zou onjuist zijn, wanneer zij het opstellen van de jaarrekening louter zou zien als een exercitie ten behoeve van accountants.

Klaassen, lid van het panel, legt echter de nadruk op het effect voor derden: voor hen is het effect van een prijsstijging steeds gelijk, onafhankelijk van het feit, of de bedrijfsleiding het profiteren van prijswijzigingen al dan niet tot haar beleid rekent.

In de discussiegroepen meent men een tegenstrijdigheid te constateren tussen de opvatting, dat de onderneming in de verslaggeving haar eigen visie tot uitdrukking moet kunnen brengen, en Burggraaffs pleidooi voor codificatie.

4 Maagdenberg, lid van het panel, wijst op twee stellingen van Burggraaff, waaruit blijkt, dat deze de betekenis van actuele waarden voor de balans anders ziet dan voor de resultatenrekening:

- Voor de vermogensvoorstelling zijn alleen actuele waarden relevant. De betekenis van een actief voor de onderneming kan slechts getrouw tot uitdrukking worden gebracht, wanneer die betekenis gemeten wordt aan de hand van per heden geldende prijzen.
- Of voor de resultaatvoorstelling alleen actuele waarden relevant zijn, hangt af van de inhoud die men aan de term „winst” geeft. Er bestaat dienaangaande geen overeenstemming. Voor het inzicht in de samenstelling van het resultaat is kennis van de winst, berekend op actuele waarden, overigens onontbeerlijk.

Wat wordt echter bedoeld, zo vraagt Maagdenberg zich af, met „de betekenis van een actief voor de onderneming”? Wordt in deze formulering al niet impliciet een relatie met de winst gelegd?

Burggraaff geeft toe, dat hij „de betekenis van een actief voor de onder-

neming" niet zo gauw nader kan omschrijven. Hij heeft slechts gesproken als man van de praktijk, die constateert, dat er over winst helaas geen uniforme opvatting bestaat. Meer overeenstemming is echter te constateren over de gedachte, dat in de balans actuele waarden moeten worden gehanteerd.

Overigens wordt in de discussiegroepen naar voren gebracht, dat in de praktijk nogal eens een variant van de vervangingswaardetheorie wordt toegepast, waarin de balansposten juist niet op vervangingswaarde worden gebracht, doch in de resultatenrekening wèl deze waarde wordt gehanteerd.

5 Burggraaff pleit voor codificatie. Of deze moet worden bereikt in de vorm van wettelijke bepalingen of in de vorm van door het beroep zelf, in samenwerking met andere belanghebbenden, geformuleerde voorschriften, laat hij in het midden. Wel wijst hij op een nadeel van een in de wet verankerde codificatie, nl. de geringere mogelijkheid om veranderingen aan te brengen.

6 Volten, lid van het panel, maakt een opmerking over Burggraaffs stelling inzake de rol die de wetenschap heeft gespeeld:

- In de wetenschap heeft de aanzienlijke aandacht voor de waardegrondslag van vermogens- en winstbepaling geleid tot verwaarlozing van onderzoek en bestudering van de talrijke andere vraagstukken, die zich bij de opstelling van jaarrekeningen voordoen.

Volten meent, dat deze „andere vraagstukken" niet zinvol kunnen worden opgelost, als over de waardegrondslag geen duidelijkheid bestaat. Als b.v. de Amerikanen de valutaproblematiek behandelen in het kader van de historische kostprijs, hebben de gevonden oplossingen voor deze vraagstukken geen betekenis voor diegenen, die de historische kostprijs als waardegrondslag niet erkennen.

7 Burggraaff moge teleurgesteld zijn in de wetenschap, vanuit de zaal wordt ook een verwijt geuit jegens de beroepsorganisatie. Het N.I.v.R.A. streeft niet naar maximale uniformiteit in jaarverslagen. Toch zou dit de jaarrekening begrijpelijker maken. Leden van ondernemingsraden hebben op vormingsdagen geleerd wat nettowinst is en merken dan, dat in de praktijk aan dit begrip een zeer uiteenlopende inhoud wordt gegeven. Ook het Limperg Instituut zou tot het bereiken van meer uniformiteit een bijdrage kunnen leveren.